

dem, og Tiendeyderne ligeledes, naar det var til Fordel for dem, men Statskassen i ethvert Tilfælde altsaa være udsat for at tabe. Jeg kan heller ikke se rettere, end at efter de Bestemmelser, der ligge for i dette Lovforslag, ville Tiendeeierne faae fuldstændig Erstatning, ja, jeg vil sige mere end fuldstændig Erstatning; thi det er jo vittetligt, at ved alle saadanne Forhold har den Ret, der tilkommer den ene Part, ingenlunde den samme Værdi som den Pligt, der hviler paa den anden Part. Idet Staten griber ind med sit Vaand, gaar en Værdi tabt, og Værdien deraf lægges, saavidt jeg kan læse dette Forslag, efter Aflysningen ubelukkende over paa Tiendeeierne, medens vi hidtil, hvor saadanne Forhold ere ordnede, dog have ladet den fortrinnsvis komme den hidtil — i det Mindste oprindelig — forurettede Part til Gode. Ved at følge i vor Lovgivning denne sidste Tanke, have vi faaet mange forældede Forhold ordnede; men det forkommer mig, at skulde dette Lovforslag gaa igjennem, vilde det føre til, at Tiendeeierne vilde forlange Tienderetten afløst; men Tiendeyderne vilde meget betænke sig for deres Del, og saaledes vilde Statskassen træde ind i det gamle Forhold som den, der var den eneste Tiendeeier i Landet. Det kunde have sine Goder; thi det gav os lettere Naadighed derover; men det vilde ganske vist ikke være til Fordel for Statskassen, naar Forholdet engang skulde virkelig afløses. Sagen er jo den, at, som Erstatningen her er beregnet, gaar man ud fra det, man antager er Tiendens virkelige Pengeværdi, og den kapitaliserer man efter kongelige Statsobligationers Kurs. Derved vil altsaa den fulde Kapital komme til Tiendeeieren, og det paa en saadan Maade, at han da har fuldstændig fri Naadighed derover, medens den hidtil har været bunden til bestemte Former og under Lovgivningsmagters nærmere Bestemmelse. Derved vil Kapitalen i Virkeligheden faae større Værdi for ham, end den har i den nuværende bundne Stillelse. Han vil kunne gjøre den Kapital, han faar, frugtbringende med ligesaa stor Sikkerhed og til højere Rente, og altsaa have ligefrem Fordel deraf. Man anfører jo, at man skal give fuldstændig Erstatning, og man drager Grundlovens Paragraf derom frem. Det er Noget, som til en vis Grad kan have sin Berettigelse, men ogsaa kun til en vis Grad; thi man maa dog tænke paa, at, om end Tienden kan betragtes som prioriteret i Eiendommene, er den paa ingen Maade at stille i Lighed med en Kapital, som er Prioritet i en Eiendom, som kan optages af Eieren, naar han vil. Den er for det Første jo bunden, og dernæst er den ikke en Kapital, men den er en Afgift, som mange Gange har været undergivet Lovgivningsmagtens Bestemmelse og ogsaa fremdeles kan være det. Vi vide jo Alle, hvor hyppig Lovgivningsmagten har blandet sig ind i Tiendens Udelsesmaade, og hvorledes vist mange Tiendeeiere nu vilde ønske, at de

havde f. Ex. den gamle Udelsesmaade i Kjørvær, af Hensyn til de Forbedringer, der nu ere foregaaede med Agerbruget, eftersom de derved vilde have langt større Værdi af deres Tiender end nu, da disse ere bestemt til en fast Afgift efter tidligere Tidens Forhold. Der har altsaa Lovgivningsmagten anset sig for berettiget til at gribe ind uden nogen Erstatning, og der er Intet i Veien for, at den endnu den Dag i Dag griber ind. Naar Tienden nu hvert Aar ydes med stiftende Værdi efter Kornets Priser, kan Lovgivningsmagten sige, at det er til Skade for Almenvellet, at en saadan Udelse skal svares med en Afgift, der er uregelmæssig og kan ramme Uderne maaske med den højeste Afgift paa en Tid, da de ere mindst i Stand til at svare den, da det kan virke ødelæggende paa deres Kreditforhold og timelige Vel. Dette vilde undgaa, naar man een Gang for alle fik en fast Bestemmelse for, med hvor stort et Beløb Tienden skulde ydes. Noget Saadant kunde Lovgivningen gjøre, og selve det foreliggende Forslag viser jo hen til, at Lovgivningen har en saadan Magt, idet her foreslaas, at Tiendens Værdi skal beregnes efter et Antal af 24 Aar. Men det er jo en fuldstændig vilkaarlig valgt Arrække, det er jo paa et aldeles løst Skjøn, at man har valgt 24 Aar. Hvorfor kan man f. Ex. ikke lige saa godt udvide Arrækken, saa at der tages 30, 40, 50 Aar for at finde den virkelige Værdi af denne Kornydelse. Vi have jo hørt de mest sagtyndige Medlemmer, selv Ministre, udtale den Anstuelse, at de nuværende høje Kornpriser ikke holdt sig, men at der kunde komme Tider, hvor Kornets Værdi kunde synke betydelig ned under, hvad den nu er, saa at Tienden langt fra fik den Værdi, som den i de senere Aar har haft. Der kunde da være Grund til at tage en større Arrække. Det Samme kan jo ogsaa gjøres gjældende med Hensyn til de enkelte Kornsorter. Vi vide, at Byg forholdsvis er steget langt mere i Værdi end f. Ex. Rug. Der kunde altsaa være Spørgsmaal om at vælge en anden Arrække for Rug end for Byg. Der kan saaledes anføres flere Ting, som vidne om, at Tienden paa ingen Maade kan stilles i Klasse med en ren Pengeydelse, og eftersom man sætter 24 eller 50 Aars Kapitelstart som det Middel, hvorigjennem man skal finde en virkelig Værdi, vil naturligvis ogsaa Erstatningens Beløb blive aldeles forskjelligt; saa det at tale om fuld Erstatning, som om det skulde blot være en Kapitalisering af en bestemt Pengesum, er Noget, der slet ikke passer til dette Forhold. Dertil kommer desuden, hvad vi jo alle vide, at Tienden oprindelig var en Skat. Man behøver virkelig ikke, som den ærede Lovlagsstiller ved Indbringelsen af Lovforslaget sagde, at gaa tilbage til den graa Æltdid, thi i den var Tienden ganske vist ikke indført; men man behøver blot at gaa tilbage til de historiske Forhold i det sidste Aarhundrede, saa vide vi meget vel, at